

Съезд мурнууну документилерин чугалажып тур бис

Эртем-техниктиг депшилгенин угланышкыны-биле

КЕЛИР БЕШ ЧЫЛАДА

Коммунист партиянын ажылдап кылган эртем-техниктиг депшилгенин дүгүдө-дирини угланышкынын амалыраа ботандырып дөң кайы-лаа куш-ажылчы коллектив хемчеглерин ажил-дап кылган турар. 1986—1990 чылдарда болган 2000 чылга чедир үеде СССР-ин эконо-миктиг болган социал хем-жүдөөнүн Коя угланыш-кынында улам тодарат-кынаа бо уруг сорулалар-ны харылдаа ажилдачылар-ны ийит чүдүтүшүпкүнү-биле хууш ап турар. Инже-нерлерин, техниктерин, бу-дурлаче хоочунаарынын, мурнакчыларын болган чартыкчыларын кыркыл-гези-беле республиканын хар-ылдаа адырларын келер беш чылда болган 2000 чылга че-дир хөгжүдөөнүн угла-нышкынын ажилдап кылган.

Харылдаа адыр-бүрү хемчеглерин хөгжүдөөнү алыр. Телевизион, хоорайны бол-гаш хоорайлар аразынын теле-фон харылдаа чача техни-ка-биле дүгүн темп-беле чөгөткөсүр. Техниктиг де-ршилгенин почта, телеграф, радио кылган чутула хем-чеглерин база өскүрүс.

Он ийги беш чылда рес-публика төвтүг болган рес-публика бажык бүртүгте-фон апараттарын тургу-зуп сорула турар. Ал-бак черлерин, организа-цияларын телефон харылдаа-биле долу хандырып. Бо со-рула-биле Кызылда 5 муң номерлиг чача уруг теле-фон станциянын туудун турар. Чоорту баа 5 муң а-боненттерге ону калыбтыр. Абоненттерин кындө-ни-биле хандырып са-нар ажилдачыларын ту-маны эстери негеттисе.

Немеш ажилчы кун херек-леттисе. Чач дерилер сел-ган соода, хоорайны теле-фон чөткелдерин ажилчы-көмөчкө куш-ажылчы бу-дуртукчул эстери-биле 90 хуу чедир не-меш өскү. Телефоннарын ажил-чы кынаа баа эккижер. Вегүтү баял калдыл. Дерилер салырын гра-фиктер түстү. Бо чутула

Чоокчу чылдарда хоорай-лар аразынын телефон харыл-даанын автоматчыларын баштайгы чадасы доостур. Теле-фон-автоматтарын, харыл-даанын чартык автоматтарын, республиканын районнарын ийитинде автоматтык харылдаанын хөй-биле тургу-зар. 1990 чылга чедир авто-матчылар болган чартык автоматтык хөй-биле ажил-дачылар харылдаанын 220 каналдарын шилчидер. Он соода район төптөргө болган Кызылда элэн каш өн телефонистер хосталыр.

Келер беш чылда Кызылда долу автоматтык хоорай-лар аразынын станциянын бааламга чуртун чыгыс аай автоматтык чөткелге кирип турар харылдаанын органиастаан соода, Кы-зылда болган районна-теринин абоненттерин бажык салган телефондан өскө хоорайларын абоненти-зи долган ап болур. Шыкчеп чоруту транспорт-ка хереклээр «Алтай» систе-

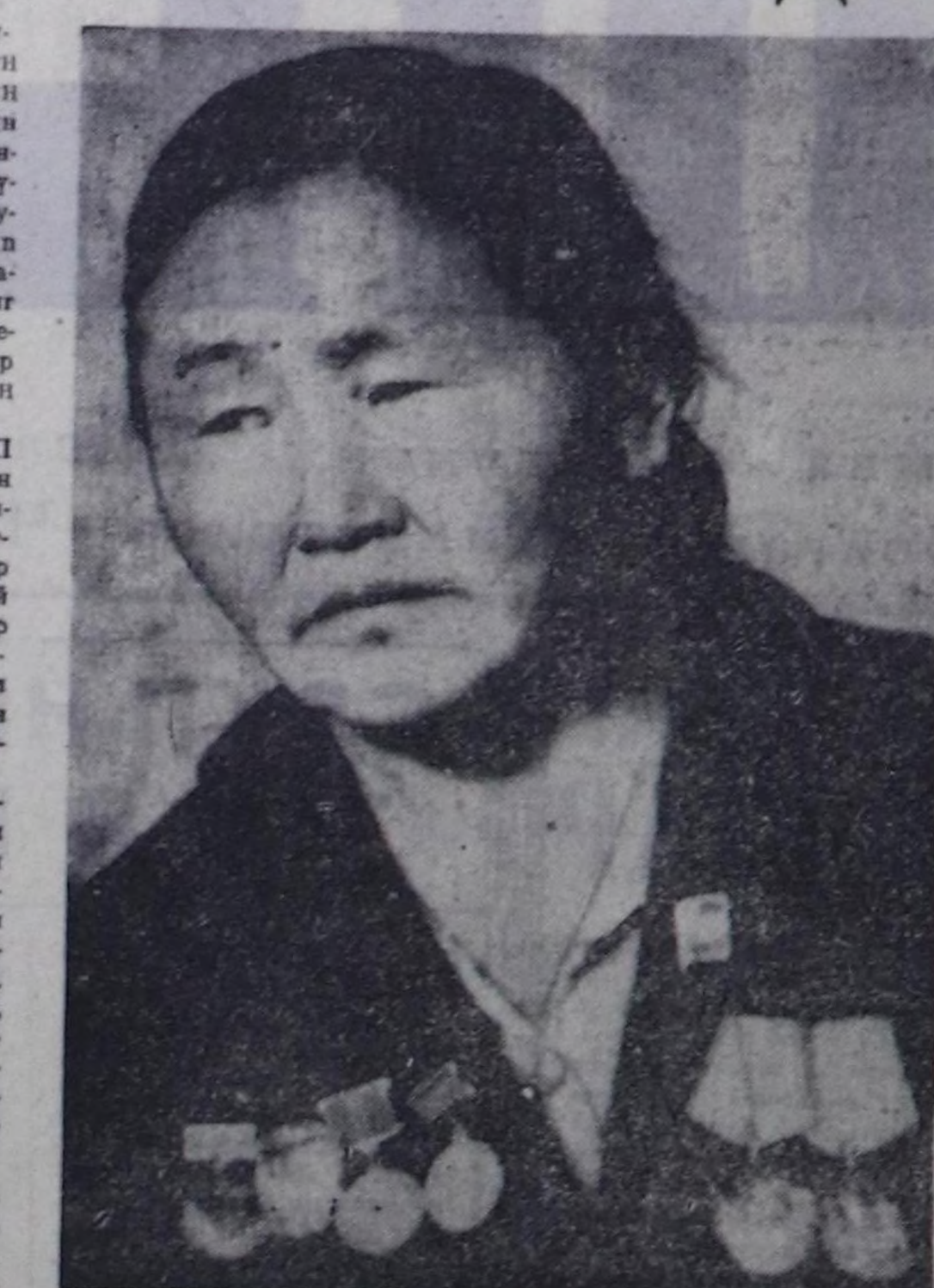
деп чач космиктиг система-ны ажилдап эгелээр. Харылдаа спутниктен теле-дамчылыга хууш алыр баштайгы станция Кызылда ажилдап эгелээр. Көрүкү-лерге он чед чыл бараан болуп келген «Орбита» стан-цияны ол чача станция со-лаа. 1986 чылдан эгелеп ол чача станция чамдык ра-йоннарга тургузуп эгелээр.

Он ийги беш чылдын тө-чүзүг чедир Кызыл чогуу-га телевиденин 250 метр бөдү-сүргүл антенналыг чача ра-диостанциянын туудун до-остур. Чач телеапаратура-биле дерилгенин станция ажилдап кирген соода республика төвтүг болган дыка хөй чуртукчу суу-ларын теледамчылыгы-нын шынары эккижер. Эр-тем-техниктиг болган үлүстүрүч сөлүгү чөдүшкүлери ажил-дап, техниктиг өлө де-рилгенин чуртукчу харыл-даанын өскө хемчеглерин чөдүрүр. Телеграф, поч-та, радиога чартыкчалар кертүпүр турар. Эртем-тех-никтиг депшилгенин ажил-даанын чүгө чартыкчаларын өскөдөп, будуртукчул ажилдачылар чөдүш алыр эвес, харылдаа ачы-дуузын калыбтыр, он шынары эккижер сорулалар шинт-

Партиянын область конференциязынын делегады

АЖЫЛ-ИЖИ-БИЛЕ АЛДАРЖААН

Херелмаа Хуураковна Ку-жүт — «Тээли» совхозун мурнакчы малчынарын бирээ. Нинтинин малын чөдүр сес чылдын дугузу-да кадарып келген, чыл бу-руде чаш мал төлү дорукту-руп өстүрүлгөн, дүк кыргып алырынның планын онаада-ларын болган социалист хууш-хөдөөлөрүн чүгө күөс-дип келген эвес, харин ажыр ботандырып турганаарын санынга ол кирер.

ам-даа совхозуну эконо-миктиг бижылгаар херекке бо-дуну куш-ажылчы үлүү кирир дөң шалыпчы ажил-дап чоруту.

Он ийги беш чылдын бир-ги чылда төрүр чүс баш өшкүгө онааштыр чүс аны-ны менди доруктуарын, бир баштан-на ортумаа-биле 1500 грамм дүкү кыргып алырын хууштен, ону күөсдип бо-лурунун бүгү-ле аргалары малчында бар.

Чоокта чач партиянын Бай-Тайга район конференциязы болуп эртен, алаа партия-нын область конференциязы-нын делегадына Херелмаа Хуураковна Күжүтти бир үн-биле сойгаан.

СЭКП-инин Программанын чач эдилгенин, СЭКП-ини Уставын эскерилгенин төдөлгө-биле Х. Х. Ку-жүт таныпчы өөрнөш, чутула партияны документи-лерин өскө коммунист эш-өрү-биле бир демей, чаргыс эш-сеткилдиг дөң турарын ол ийреткен.

— Сала мурнуун доку-ментилерин коммунист ки-жи бүртүкчүл ачы ажилда-рын, харылдаанын болуун негеп турар, кылган болганда онаашкан ажилдагы улам хандыкты, нинтинин малы-нын баш санын өскүрүс, про-дуктул чоруту бөдүр, уксаалын эккижер херекке болуунун үлүү кирип, партияны алааларын ак сеткилдиг күөсдип дөң ажилдап мен — деп, мур-накчы малчы чугалап ра-р.

Амгы үеде Херелмаа Хуу-раковна нинтинин малын кыштан менди ажырап, чаш төлү бүрүн доруктуруп алы-ры-биле оларын оларын шын таарыштырып, азыралы бол-гаш ажаалдааны эккижткен. Малчында ситен, көк-сула, дүс чөдүр-биле бар, он тои-ла ситенин боду белеткен алы-ган. Санын човангыр мал-чынын өшкүлери хууш кып-тан турар.

Х. Х. Күжүт 1964 чыл-дан бөр төрүр өшкүнү ка-дарып келген, чылдын на-планын онаалдарын күө-сөдип келген, мычангаш со-хоту малчынын баш санын өскүрүс, продуктул чоруту бөдүр, продуктул чоруту са-мышын кыргып келген. Дуржукталыг малчы комму-нист куш-ажылчы чөдүш-кисерин Коммунист пар-

тия болган Совет чазак бе-дин-биле үнелеп көргөш, Куш-ажылчы Кызыл Туу, «Хун-дүлдиг Демел» орденге-биле шаңнаан болган РСФСР-ини көдө ажил-агынын

Республиканын Улусчу контроль комитетинде

КИЧЭЭНГЕЙ САЛБААНЫ ДЭЭШ

Бай-Тайга районун Шуйда болган Чөен-Хемчик районун Чыргаккада калдыкчылар шолон-интернаттары үр үеде ажилдап келген. Олар чараш бөдүс чурумаалык, арыг агарыш черлерде. Биле өн-чирчилер куруенин долу хандырылгында, өмчүнн доктаамал хайгааралында туруп, кадын эккижидип ал-ган ада-неинин чанынга кыш шолонкалар өөрдөлдөп уламчылап турар. Хөй-хөй уруглар бо шолон-интер-наттарга өөрдөлдөп үзүк-тедирбей кадын эккижидип алганар.

Ук харыянын улусчу кон-троль комитети органиаста-лаш, чамдык чөдүшкүлери ийреткен. Он чылдагына-ны саягыры көргөн.

Комитеттин курамыга ол чылда-биле республиканын чыдышкынын министрнин ораакчыны П. А. Морозов, кадык камгалал министрнин ораакчыны Ч. Д. Таспанчы, Чөен-Хемчиктин райкүссу-мунун улус өөрдөлдө кыл-дын эргелгенин Н. Э. К. Ооржак, үстүдө алаан шолон-интернаттарын директо-ры Ч. Ш. Донгак биле К. О. Куулар чар табылбыр кыл-ганар.

Уругларын аш-чем, иди-че, эт-херексел-биле ханды-рылгында, санитарыг бай-дала болган эмчи хайга-аралында улус чөдүшкүлери ийер.

Ук шолон-интернаттар өөрчирчилер эмчи хайгааралында туруп, өмчүнн дугу-рында анылда, аш-чем-биле улугтарын норма баугар хандырып, башкыларын, кижизиндик-ажакчыларын доктаамал хайгааралында турарлар.

Партия болган чазактын салгы салгышкынын ачы-лында, ол шолон-интер-наттарга чылдын-на хөй түтүг немерде акша-хөргө-гилерин үдүрүп берип кел-ген.

Ол акша-хөргөй кайы кы-ры долу ажилгалынын ту-рыш. Уругларын хандырыл-ганын, өөрдөлдөгөн, кижизиндик-ажакчыларын, кадыкчыларын, кат-чымс хандырылгы чөткөс, калу-стан эске ойнаа аймаа чок.

Чыргактын шолон-интер-наттарын ажилын чөткөс органиастал, уругларга чогур байдалдары хандырып шы-даанын дөң он директору О. К. Кууларын ол ажилын дөң костаан. Контроль чок чоруту, шолон-интернатты ей-шанда белеткен санитары хандырылгы дөң Чөен-Хем-чиктин райОНО эргелгенин Н. Э. К. Ооржакты шыгыны догуктаа. Шуйнун шолон-интернаттарын директоруга чоокта чач ажилдап кире-лин барымдалааш, Ч. Ш. Донгакка чөткөстөрүн өдери дааскан.

УЗАМДЫККАН ТУДУГЛАР

Улуг-Хем района № 586 КМК-нын туудуужулары СЭКП-ини XXVII съездинин төлөтүгү уугуру дөң кал-ганын социалист чарына ийектейлип кирип турар. Олар чүгө боттарынын ку-жү-биле эртен айларда 1 миллион 400 муң рубльдин тууду-монтаж ажилдарын кылды, планын онаалдады 111 хуу ботандырган.

Көдө туудуужулар чыл э-зенден бөр кайызында-даа 660 баш шөр мал кирер 3 кажааны, 1551 дөрбөлчүн метр чуртала шөлү ажил-дала кирген. Ак-Тал суур-да Културга бажынын куру-не комиссияныга дужааган.

Коллективте боттарынын мурнууга салдыган сорулаларын доктаамал күөсөдип, кады ажилдап турар эш-ө-рүнүн хуудуктелин чаалап алыр мурнакчыларын саны түш келген туудуу өзү турар. Оларга баянчылар Василий Дунай, Владимир Черноголов, Тымал-оол Донгун-оол, Байыр-оол Базыр-оол, Доспай Мадыр-оол, Кертский Кызыл-оол болган өскөлдөр-даа хамаларыр.

Ажилда чөдүшкүлери аныгда чөткөстөр база бар. Чижээ, Арискан сүт-баран фермазынын туудуу узамды-каш туруп берген. Кажан доостуру шүт билинмес.

Ол ийик «УТКА 25 чы-лы» совхозка хамаларыр туубу заводу бо чылды ажилдала кирер уужурут турган. Инженер-техниктиг

дүрүлгөргө, бүдү-бүдүн адырларга бөр.

1986—1990 чылдарда бол-гаш 2000 чылга чедир үеде СССР-ини экономиктиг бол-гаш социал хөгжүдөөнүн Коя угланышкынын төдөлгө-биле улус ажил-агынын шинар талазы-биле чач дөңөөлө үндүрүс лөш демселге машина туудууш-нуу шинтирлэг ролон она-лап демделгөн. «Адырлар-нын адырын» ол ролу ка-дир беш чылдын баштайгы чылдыга планын онаала-би-ле долу хемчөткө бадмкат-тынга, бюджетте акша-хө-ргөйлери-биле хандыртган.

1986 чылда-ла машина ту-дуушкунуун продукциянын хөмчөүлү 6,6 хуу немей өскү. Билгилы ажил-хө-рөк-терин шинар талазы онза чутула. Чижээ, дөң катө-гө-гө продукциянын бөдө-лөгө 45 чыгым хуу, а бир-ле дугулары шингидип ап турар болган үш төтөс чыл

дүрүлгөргө, бүдү-бүдүн адырларга бөр.

1986—1990 чылдарда бол-гаш 2000 чылга чедир үеде СССР-ини экономиктиг бол-гаш социал хөгжүдөөнүн Коя угланышкынын төдөлгө-биле улус ажил-агынын шинар талазы-биле чач дөңөөлө үндүрүс лөш демселге машина туудууш-нуу шинтирлэг ролон она-лап демделгөн. «Адырлар-нын адырын» ол ролу ка-дир беш чылдын баштайгы чылдыга планын онаала-би-ле долу хемчөткө бадмкат-тынга, бюджетте акша-хө-ргөйлери-биле хандыртган.

1986 чылда-ла машина ту-дуушкунуун продукциянын хөмчөүлү 6,6 хуу немей өскү. Билгилы ажил-хө-рөк-терин шинар талазы онза чутула. Чижээ, дөң катө-гө-гө продукциянын бөдө-лөгө 45 чыгым хуу, а бир-ле дугулары шингидип ап турар болган үш төтөс чыл

интиде кылып үндүрүп кел-ген продукциянын улуг-хуузу 31 хуу ашкан турарын көр-гөн. Ол чүд дөңгө, улус ажил-агынын техниктиг болган технология арсеналыга чач салгалдарын — эртем-техниктиг депшилге негептерин машиналарын болган дериг-хөргөсөлдөрүн улуг-хуузу дыка бөдүр дөң ол-дур.

БАШТАЙГЫ ЧЫЛДЫН ОНЗАГАЙ ЧҮҮЛДЕРИ

дезин болур документилерде ону демделгөн.

Чуртун, нинтиледин шинар талазы-биле чач үеде үеринин дугайында чугаа чоруп турары бо. Ычангаш харин 1986 чылдын планын онзагай чүдүлери, он бир дугулары ботандыр алаар чүдүлери — чоңун, бүтү күш-ажылчы коллектив-терин кол кичээлгенин ту-рары ол.

СССР-ини Дөңи Советинин сессиялыгы М. С. Горбачев чыл кылган ийектелине 1986 чыл бүтү он ийги беш чыл-да ажилдагы таарышкан тодаргай эки өтөлүшкүн берген турар уужурут деп демделгөн. Планын онаа-лаанын кол онзагай чүдүлери-нин санында — улус ажил-агында эртем-техниктиг депшилгенин дүгүдө-дирини угланышкынын бир-ги өлөткөсү болур.

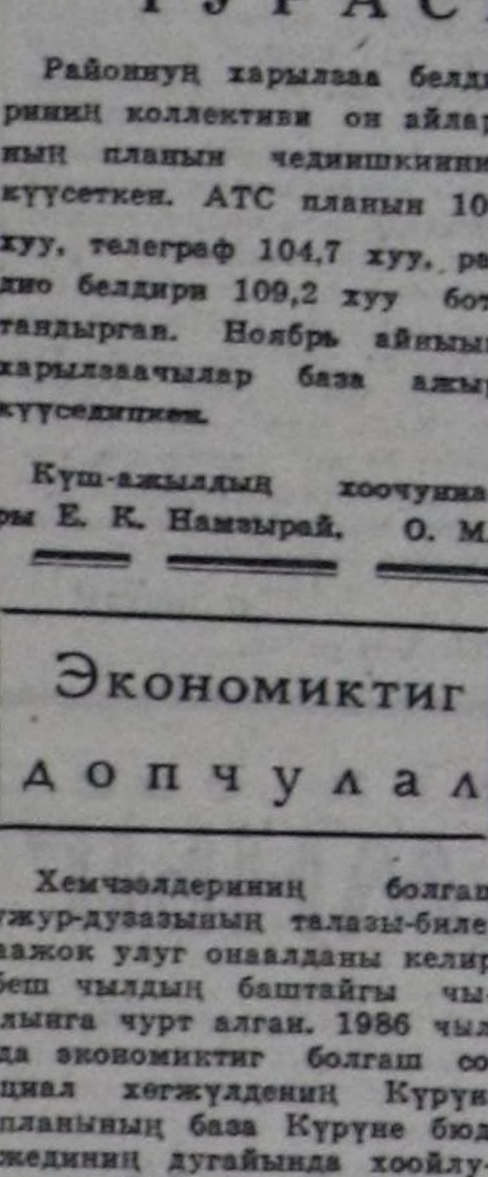
Эртемни болган техника-нын өн чутула угланышкы-нын хөгжүдөр талазы

УЛУҮМНҮ КИИРЕР МЕН

Партиянын элчегилер шугулашкан көөрүнүн мур-нууга ботун танышты-рар сорула-биле солуннарга параван 1986—1990 чылдар-да болган 2000 чылга чедир үеде СССР-ини экономиктиг база социал хөгжүдөөнүн Коя угланышкынын төдөлгө-биле улус ажил-агынын шинар талазы-биле чач дөңөөлө үндүрүс лөш демселге машина туудууш-нуу шинтирлэг ролон она-лап демделгөн. «Адырлар-нын адырын» ол ролу ка-дир беш чылдын баштайгы чылдыга планын онаала-би-ле долу хемчөткө бадмкат-тынга, бюджетте акша-хө-ргөйлери-биле хандыртган.

Партиянын элчегилер шугулашкан көөрүнүн мур-нууга ботун танышты-рар сорула-биле солуннарга параван 1986—1990 чылдар-да болган 2000 чылга чедир үеде СССР-ини экономиктиг база социал хөгжүдөөнүн Коя угланышкынын төдөлгө-биле улус ажил-агынын шинар талазы-биле чач дөңөөлө үндүрүс лөш демселге машина туудууш-нуу шинтирлэг ролон она-лап демделгөн. «Адырлар-нын адырын» ол ролу ка-дир беш чылдын баштайгы чылдыга планын онаала-би-ле долу хемчөткө бадмкат-тынга, бюджетте акша-хө-ргөйлери-биле хандыртган.

ЧАА БҮДҮМЕЛ

Бажы ажилчы болган океанографиянын Ожум океан институтун эртемденери куш ажилыга хөргөлөр чач бүдүмөдө — ганглин ажилдап кылган. Ол кустарын анык-бүрү массалык аарыларынга уугу иммунитетин ты-ымдыр шак мындыг шинарлар.

Ол эм бүдүмөдө Латиния, Читайн, Приморьенин куш ажилчы комплекстерин, фабрикаларын ажил-даанын түнөөлөдө дагаларын аарыларын элүр ортумаа-биле 30 хуу кызырлап.

ЧУРКУТА: МКУ-нун доозукчул, амгы үеде бажы ажил-чы болган океанографиянын Ожум океан институту-нун биохимия лабораториянын ажилдачы Андрей Пущев далай организмдерин ганглин аамы дериг-хө-рөкөсөдө ажилдап тур.

Н. ЗОТНИННИН болган С. КОЗЛОВТУН фотоу.

ЭКОНОМИКТИГ ДОПЧУЛАА

Хемчөдөлдөрдүн болган уужу-дуузынын талазы-биле аажок уугу онаалдары келер беш чылдын баштайгы чы-лында чурт алаа. 1986 чыл-да экономиктиг болган со-циал хөгжүдөөнүн Күрүе планынын база Күрүе бөд-дөлдөдүн дугайында хоолу-ларын СССР-ини Дөңи Советинин сессиязын хууш ап алган. Бистин буртугаар шимчө-кисинин тодаргай бажы-нары болган темпилер, ажилгалы салдыган сорулаларын шинтирлээрн иле-гелдиг хандырап акша-хө-ргө-гилер тодаргайлаттыган.

Партиянын социал-эконо-миктиг стратегияын ботан-дырында он ийги беш чылдын баштайгы чымы принципнадыг уужу-дуу-лыг. Бодуун XXVII съезди-нин бүдүмөдө бүтү чоң чугалажып көөр кылдыр партиянын киргенин кол үн-

